

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

UNIVERSITY "GOCE DELCEV" - STIP
FACULTY OF PHILOLOGY
FACULTY OF EDUCATIONAL SCIENCES
REPUBLIC OF MACEDONIA

МЕЃУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА КЛИМЕНТОВОТО ДЕЛО

КОНФЕРЕНЦИЈА ПОСВЕТЕНА НА 1100 ГОДИШНИНАТА ОД
КЛИМЕНТОВОТО УПОКОЈУВАЊЕ

Св. Климент Охридски

Sv. Kliment Ohridski

INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE ST. KLIMENT'S LIFEWORK

INTERNATIONAL CONFERENCE DEDICATED TO THE 1100th ANNIVERSARY
OF THE DEATH OF ST. KLIMENT

23-24 ЈУНИ 2016
ШТИП

23-24 JUNE 2016
SHTIP

МЕЃУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА
КЛИМЕНТОВОТО ДЕЛО

*Конференција посветена на 1100 годишнината од
Климентовото упокојување*

INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
ST. KLIMENT'S LIFEWORK

*International Conference dedicated to the 1100th Anniversary of
the death of St. Kliment*

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Филолошки факултет
Факултет за образовни науки
Република Македонија

University “Goce Delcev” - Stip
Faculty of Philology
Faculty of Educational Sciences
Republic of Macedonia

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека “Св. Климент Охридски”, Скопје

821.163.1.09Св. Климент Охридски(062)
271.2-36Св. Климент охридски(062)
37(062)

МЕЃУНАРОДНА научна конференција Климентовото дело : 23-24 јуни,
2016, Штип : зборник на трудови / [главен и одговорен уредник Драгана
Кузмановска, Соња Петровска] = International scientific conference
St. Kliment's lifework : 23-24 June, 2016, Shtip : book of
proceedings / [editor in chief Dragana Kuzmanovska, Sonja Petrovska].
- Штип : Универзитет “Гоце Делчев”, Филолошки факултет = Shtip =
Goce Delcev University, Faculty of philology, 2017. - 319 стр. :
илустр. ; 30 см

Дел од трудовите и на англ. јазик. - Фусноти кон текстот. -
Abstracts кон повеќето трудови. - Библиографија кон повеќето
трудови

ISBN 978-608-244-404-8

1. Насп. ств. насл.

а) Климент Охридски, св. (840-916) - Собири б) Образование - Собири
COBISS.MK-ID 103357962

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ

BOOK OF PROCEEDINGS

МЕЃУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА

КЛИМЕНТОВОТО ДЕЛО

INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

ST.KLIMENT'S LIFEWORK

23-24 јуни 2016   23-24 June 2016
Штип   Shtip

КЛИМЕНТОВОТО ДЕЛО

Зборник на трудови

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип,
Република Македонија

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Д-р Драгана Кузмановска

Д-р Соња Петровска

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

- Волф Ошлис – Германија
Драгана Кузмановска – Република Македонија
Мајкл Ерон Рокланд – САД
Соња Петровска – Република Македонија
Марјана Розенфелд – Русија
Татјана Тернова – Русија
Виолета Димова – Република Македонија
Игор Рижнар – Словенија
Дубравка Челинсек – Словенија
Снежана Мирасчиева – Република Македонија
Лазар Стошиќ – Србија
Стана Смилковиќ – Србија
Сунчица Дениќ – Србија
Даниела Коцева – Република Македонија
Рамадан Доган – Турција
Туран Челеби – Турција
Снежана Кирова – Република Македонија
Биљана Иванова – Република Македонија
Софија Заболотнаја – Русија
Татјана Уланска – Република Македонија
Марија Тодорова – Република Македонија

ST.KLIMENT'S LIFEWORK

Book of Proceedings: Scientific and Professional Papers

PUBLISHED BY

Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip,
Republic of Macedonia

EDITOR-IN-CHIEF

Dragana Kuzmanovska, PhD
Sonja Petrovska, PhD

EDITORIAL BOARD

Wolf Oschlies – Germany
Dragana Kuzmanovska – Republic of Macedonia
Michael Aaron Rockland – United States of America
Sonja Petrovska – Republic of Macedonia
Maryana Rosenfeld – Russian Federation
Tatyana Ternova – Russian Federation
Violeta Dimova – Republic of Macedonia
Igor Riznar – Republic of Slovenia
Dubravka Celinsek – Republic of Slovenia
Snezana Miraschieva – Republic of Macedonia
Lazar Stosic – Republic of Serbia
Stana Smilkovik – Republic of Serbia
Suncica Denik – Republic of Serbia
Daniela Koceva – Republic of Macedonia
Ramadan Dogan – Republic of Turkey
Turan Celebi – Republic of Turkey
Snezana Kirova – Republic of Macedonia
Biljana Ivanova – Republic of Macedonia
Sofya Zabolotnaya – Russian Federation
Tatjana Ulanska – Republic of Macedonia
Marija Todorova – Republic of Macedonia

ОРГАНИЗАЦИСКИ ОДБОР

Драгана Кузмановска
Соња Петровска
Виолета Димова
Блажо Китанов
Светлана Јакимовска
Стојко Стојков

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Толе Белчев (македонски јазик)
Марија Гркова (македонски јазик)
Татјана Уланска (англиски јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров
Костадин Голаков

АДРЕСА

Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. факс 201
МК-2000 Штип, Македонија

Овој Зборник е сведоштво за одбележување на 1100 годишнината од Климентовото упокојување преку успешно остварена меѓународна конференција од страна на Филолошкиот факултет и Факултетот за Образовни науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Климентова чест.

Во Зборникот се објавуваат трудовите од Конференцијата, со цел да останат сведоштво за идните генерации како што св. Климент и нам ни остави такви пишани дела и трајни траги.

CONFERENCE ORGANIZATION BOARD

Dragana Kuzmanovska
Sonja Petrovska
Violeta Dimova
Blazo Kitanov
Svetlana Jakimovska
Stojko Stojkov

LANGUAGE EDITORS

Tole Belcev (Macedonian language)
Marija Grkova (Macedonian language)
Tatjana Ulanska (English language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov
Kostadin Golakov

ADDRESS

Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip, Macedonia

This Book of Proceedings is a testimony of the jubilee, 1100 years of the death of St. Kliment, and the successfully organized International Conference by the Faculty of Philology and the Faculty of Educational Sciences of the Goce Delchev University in Shtip in the honour of St. Kliment.

The Book of Proceedings published the papers from the Conference to leave them to the future generations, as St. Kliment did with his written works and legacy.

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

ПРЕДГОВОР

Од уредниците

FOREWORD

The Editors

КЛИМЕНТОВОТО ДЕЛО / ST.KLIMENT'S LIFEWORK

Илија БЕЛЕВ

СВЕТИ КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ И ВТЕМЕЛУВАЊЕТО НА

БРЕГАЛНИЧКАТА КНИЖЕВНА ТРАДИЦИЈА..... 17

Добрила МИЛОВСКА

ПОУЧИТЕЛНИТЕ СЛОВА НА СВЕТИ КЛИМЕНТ 27

Соња ЕНЦЕКОВА СОПОТСКА

ТРАНСПОНИРАЊЕ И ХЕРМЕНЕВТИЧКИ АСПЕКТ НА

КНИЖЕВНИ ЖАНРОВИ ОД СТАРАТА СВЕТСКА

ЛИТЕРАТУРА ВО КЛИМЕНТОВОТО ДЕЛО 33

Димитар ПАНДЕВ

БИБЛИСКИТЕ ПАРАБОЛИ ВО КЛИМЕНТОВИТЕ СЛОВА

(СО ПОСЕБЕН ОСВРТ ВРЗ ПАРАБОЛАТА ЗА БЛУДНИОТ СИН)..... 53

Лилјана МАКАРИЈОСКА

УЛОГАТА НА ОХРИДСКАТА КНИЖЕВНА ШКОЛА ВО

РАЗВИТОКОТ НА СРЕДНОВЕКОВНАТА ПИСМЕНОСТ 59

Трајче СТОЈАНОВ

СВ. КЛИМЕНТ КАКО ЕТИЧАР 69

Снежана МИРАСЧИЕВА

ЗА ОДНОСОТ МЕЃУ УЧИТЕЛОТ И УЧЕНИКОТ-

ОД КЛИМЕНТА ДО ДЕНЕС 77

Толе БЕЛЧЕВ, Ранко МЛАДЕНОСКИ

КОНТЕКСТОТ СВ. КЛИМЕНТ VS ПРЛИЧЕВ ВО

МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРНА МЕМОРИЈА..... 85

Жаклина ЃОРЃИОСКА, Лилјана МАКАРИЈОСКА ЦРКОВНОСЛОВЕНИЗМИТЕ ВО ПОЕМАТА ПОСВЕТЕНА НА АЗБУКОСЛОВЕЦОТ – КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ.....	95
Оливер ЦАЦКОВ УНИВЕРЗАЛНОСТА НА КЛИМЕНТОВОТО ДЕЛО – НЕИЗГАСЛИВА СВЕТЛИНА ЗА СЕСЛОВЕНСКИТЕ НАРОДИ	103
Милена РИСТОВА-МИХАЈЛОВСКА ЗА ДВЕ ПОХВАЛНИ СЛОВА НА СВЕТИ КЛИМЕНТ И БИБЛИСКИТЕ ЦИТАТИ И ЕЛЕМЕНТИ ВО НИВ	109
Весна КОЖИНКОВА СИЛАТА НА КЛИМЕНТОВИОТ ДУХ ВО РАЃАЊЕТО НА НОВАТА МАКЕДОНСКА КНИЖЕВНОСТ.....	117
Игор ЈАНЕВ, Борче МИЛОШЕСКИ ДЕЛОТО НА СВЕТИ КЛИМЕНТ ВО НАСТАВАТА ПО ИСТОРИЈА.....	127

ЛИТЕРАТУРА / LITERATURE

Волф ОШЛИС ГЕРМАНСКИОТ БИСКУП ВИХИНГ (830-912) – ПРОТИВНИК, КОНКУРЕНТ ИЛИ ЖРТВА НА МАКЕДОНСКИТЕ СЕДМОЧИСЛЕНЦИ.....	139
Suncica DENIC PERSECUTION AND HOMELAND IN SERBIAN LITERATURE OF KOSOVO AND МЕТОHIЈА.....	145
Stana SMILJKOVIC CULTURAL CONTEXT AND HUMANIZATION OF EDUCATION ON EXAMPLES OF LITERARY TEXTS FOR CHILDREN.....	153
Марија КРСТЕВА INTERTEXTUAL REFERENCES TO J. CONRAD'S NOVELLA HEART OF DARKNESS IN F. F. COPPOLA'S FILM APOCALYPSE NOW.....	161
Даниела КОЦЕВА УЛОГАТА НА ЦРКВАТА НЕКОГАШ И ДЕНЕС.....	167

ОБРАЗОВАНИЕ / EDUCATION

- Стојко СТОЈКОВ**
СВЕТИ КЛИМЕНТ КАКО НАШ И КАКОВ 175
- Марија КУСЕВСКА**
УПОТРЕБАТА НА ЕВРОПСКОТО ЈАЗИЧНО
ПОРТФОЛИО ЗА САМООЦЕНУВАЊЕ И РАЗВИВАЊЕ
АВТОНОМИЈА ПРИ УЧЕЊЕТО СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ 195
- Слаѓана СТАМЕНКОВА**
ИНОВАТИВНИ МЕТОДИ ВО ОБРАЗОВАНИЕТО -
ПОВРЗУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА СО ЕВРОПА И СО СВЕТОТ 203
- Наташа ЛАЗАРЕВА**
ГЛОБАЛИЗАЦИЈАТА И НЕЈЗИНОТО ВЛИЈАНИЕ ВРЗ
ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ..... 207
- Петре ПЕТКОВСКИ, Емилија ШЕЌЕРИНОВА**
ТЕСТИРАЊЕ И ОЦЕНУВАЊЕ ВО СОВРЕМЕНИОТ
ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС 213
- Ирена КИТАНОВА**
ЧИТАЊЕТО КАКО ПОТРЕБА И РАДОСТ 219
- Весна КОЦЕВА**
ИСТОРИСКИ ПРЕГЛЕД НА УПОТРЕБАТА И ДЕФИНИРАЊЕТО
НА ПОИМИТЕ ИНПУТ И ИНТЕЛК ВО МЕТОДИКАТА НА
НАСТАВАТА ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК 225
- Марија ТОДОРОВА, Весна КОЦЕВА**
ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЈА НА ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ 233

ЈАЗИК / LANGUAGE

- Блаже КИТАНОВ**
ЉУБОВТА И ПЕСНАТА КАКО МОСТ ЗА
ИНТЕРКУЛТУРНА КОМУНИКАЦИЈА 241

Марија ЛЕОНТИЌ

ПРЕВОДНА ЕКВИВАЛЕНЦИЈА НА ЛЕКСИЧКО НИВО ПРИ
ПРЕВЕДУВАЊЕ ОД ТУРСКИ НА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК..... 249

Софија ЗАБОЛОТНАЈА

ПРЕВОДОТ И КОМЕНТАРИТЕ:
МОДЕРНАТА ПОТРЕБА ЗА КОМПРЕСИИ 257

Виолета НИКОЛОВСКА

Б. КОНЕСКИ – КОДИФИКАТОР НА МАКЕДОНСКИОТ
СТАНДАРДЕН ЈАЗИК 263

Светлана ЈАКИМОВСКА

ТЕРМИНИТЕ И НИВНИТЕ ФРАНЦУСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ
ВО ЗБОРНИКОТ ТЕРМИНОЛОГИЈА ОД ОБЛАСТА НА
ТЕОЛОГИЈАТА ОД ЈОВАН ТАКОВСКИ 273

Билјана ИВАНОВСКА, Мери БАСОВСКА

ЗА ЗБОРОТ ШТО НАПРАВИ УСПЕШНА КАРИЕРА ВО ЈАЗИКОТ..... 285

Снежана КИРОВА, Драгана КУЗМАНОВСКА, Биљана ИВАНОВА

СПОРЕДБА НА ПОСЛОВИЦИТЕ НА ЧЕТИРИ ЈАЗИЦИ 293

Татјана УЛАНСКА, Марија ТОДОРОВА

ЕФЕКТИВНОСТА НА КОРИСТЕЊЕ МЕТАФОРИ ВО
НАСТАВАТА ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК..... 301

Делфина ЈОВАНОВА НИКОЛЕНКО

СЛИЧНОСТИ И РАЗЛИКИ МЕЃУ ГЛАГОЛИТЕ ВО
МАКЕДОНСКИОТ И РУСКИОТ ЈАЗИК..... 305

Весна ПРОДАНОВСКА

УЛОГАТА НА НАСТАВНИКОТ И НА УЧЕНИКОТ ПРИ
СОВЛАДУВАЊЕТО НА ПРАВИЛЕН ИЗГОВОР ВО
ИЗУЧУВАЊЕТО НА АНГЛИСКИОТ КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК 313

Снежана КИРОВА¹
Драгана КУЗМАНОВСКА*
Биљана ИВАНОВА*

UDC: 378:811.163.3-84
378:811.163.41-84
378:811.112.2-84
378:811.111-84

Стручен труд
Theoretical paper

СПОРЕДБА НА ПОСЛОВИЦИТЕ НА ЧЕТИРИ ЈАЗИЦИ

*„Пословицата е кратка реченица заснована врз долгогодишно искуство“
Мигуел де Сервантес*

Апстракт:

Проблемот околу вклучувањето на елементите од културата во странскиот/втор јазик стана навистина популарно поради поголемата свесност дека јазикот и културата се неразделиви, тие се толку поврзани меѓусебно што не можеме да комуницираме успешно доколку не сме свесни за заедницата и околината со која комуницираме. Последователно, учењето странски јазик не може да биде успешно без да се развие културната свесност. Постојат голем број на начини за да се постигне ова, а еден од нив е користењето на автентични текстови напишани на јазиците кои се предмет на нашето истражување.

Како непроменети идиоматски изрази со метафорично значење пословиците можат да се најдат во различни јазици често со слична форма и значење бидејќи тие ги изразуваат животните искуства на луѓето и нивните егзистенцијални проблеми кои имаат културен карактер.

Авторите на овој труд континуирано ги употребуваат пословиците во нивната настава по Современ англиски и Современ германски јазик на универзитетско ниво на Филолошкиот факултет на универзитетот Гоце Делчев во Штип со што овој труд го претставува обидот за споредување на еден број на пословици на четири јазици: англиски, германски, македонски и српски јазик.

Клучни зборови: *учење странски јазик, култура, сличност, значење.*

---

^{1*} Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

Snezana Kirova², Dragana Kuzmanovska^{**}, Biljana Ivanova^{**}

A FOUR LANGUAGE COMPARISON OF PROVERBS

“A proverb is a short sentence based on long experience.”

Miguel de Cervantes

Abstract:

The issue of including elements of culture into foreign/second language teaching has become increasingly popular because of the greater awareness that language and culture are inseparable; they are so interwoven that we cannot successfully communicate across cultures if we are not culturally aware of the community we are trying to communicate with. Consequently, EFL/ESL teaching cannot be really successful without developing cultural awareness. There are a number of ways to achieve this, and one of them is the use of authentic texts written in languages that are the subject of our research.

Being unchangeable idiomatic expressions with metaphorical meaning, proverbs are found in different languages, very often in similar forms and with similar meanings since they express people's life experiences and their existential problems that have a cross-cultural character.

The authors have been continually incorporating proverbs into their teaching of English and German at university level at the Faculty of Philology, University “Goce Delcev” in Stip, R. Macedonia, and this paper presents an attempt of comparing a number of proverbs in four target languages: English, Macedonian, Serbian, and German.

***Key words:** foreign language teaching, culture, similarities, meaning.*

Вовед

Во текот на последните децении во наставата по странски јазици се појавува прашањето како да се вклучи културата во оваа настава бидејќи јазикот и културата се испреплетени и комуникацијата помеѓу различни култури не може да биде успешна доколку не постои културолошка свест за говорното подрачје на целниот јазик. Поради ова наставата по странски јазици не може да биде успешна ако не постои развиена културолошка свест кај оние кои учат некој странски јазик. Некои од експертите од областа (Sowden 2007) предлагаат користење на автентични текстови за оваа цел со оглед на тоа дека при таква настава учениците се изложуваат на текстови создадени во реалниот свет, надвор од училиницата, па така тие се корисни и ефикасни извори за подучување странски јазик. Таквите текстови се создадени од страна на изворни говорители

---

^{2**} Faculty of Philology, University “Goce Delcev” - Stip, Macedonia

и тие ги изложуваат учениците на јазикот на вистински животни приказни. Тие се еден вид „прозорец“ во животите на родените говорители на јазикот кој го изучуваме. Така увид во една култура преку разбирање на менталитетот и навиките на таа културна заедница денес се смета за дел од комуникациската компетенција.

Пословици во настава

Пословиците често се користат од говорители на различни нивоа на јазична компетенција во многу јазичи. Тие се дел од секојдневниот говор и народната литература, а потекнуваат од усната традиција. Учењето на јазичи преку пословиците може да биде многу ефикасно за изучувачите на јазикот поради нивната лесна запаметливост, кратка форма и рима. Тие играат многу важна улога во учењето како на мајчиниот, така и на странскиот јазик со што изучувачите на јазикот се стекнуваат со културно знаење и комуникациска компетентност, како и разбирање на самата нивна метафорика. Поради ова, пословиците се користат во учењето на јазикот на различни нивоа, особено од пред средно ниво па нагоре. Според Чабриќ-Чича (2012) фразеологизми, во кои спаѓаат и пословиците, би требало да бидат составен дел од наставата по странски јазичи, почнувајќи уште од првите фази на учење. На тој начин ученикот којшто има ниво Б од Заедничката европска рамка на јазичи веќе ќе поседува одредена фразеолошка компетенција која натаму ќе ја продлабочува.

Внимателно одбрани пословици можат да се користат со ученици со различно ниво на познавање на одделен странски јазик. Тие можат да го мотивираат учењето доколку нивната содржина е поврзана со културниот развој и свеста на учениците.

Дискусијата за пословици во целниот јазик може да се фокусира на тоа како тие се различни од или слични со пословиците на мајчиниот јазик на учениците и како разликите би можеле да ја истакнат историската и културната припадност (Ciccarelli, 1996).

Бидејќи овие текстови се кратки, смешни и често содржат рима, тие можат процесот на учење да го направат стимулативен и поефикасен. Тие често содржат и различни стилски фигури. Според Арора (Arora, 1984) типични стилски карактеристики на пословици се алитерација, паралелизам, рима и елипса, што може да предизвика почетно недоразбирање. Но со внимателна подготовка на наставниот час вакво недоразбирање може да се надмине.

Анализа на пословици

Како што веќе спомнавме, пословиците се кратки, брзо се паметат и често нивната впечатливост се наоѓа во нивната должина, рима и повторливост. Пословиците прикажани во овој труд се споредени според следниве критериуми: должина, рима, клучни зборови и значење. За некои од нив многу лесно можат

да се најдат еквиваленти во целниот јазик, додека да се најдат пословици кои се римуваат и имаат исти клучни зборови во сите четири јазици ова е многу потешко.

Во следниот дел ќе наведеме неколку примери на пословици во четирите анализирани јазици според наведените критериуми, со тоа што кај повеќето примери присутни се повеќе од еден од овие критериуми.

1. Might makes right. (English)

Macht geht vor Recht. (German)

Каде има сила нема правдина. (македонски)

Сила Бога не моли. (српски)

Во англиската и германската варијанта постои и краткост и рима поради што тие се повпечатливи од македонската (која во овој случај е и најдолга) и српската варијанта. Пораката е иста: силните и моќните одредуваат што е исправно а што не. Освен ова, во овој пример во три варијанти- англиска, германска и македонска – имаме и исти клучни зборови, додека во српската ист е само клучниот збор сила.

2. Haste makes waste. (English)

Eile mit Weile! (German)

Брза кучка слепи кучиња раѓа. (македонски)

Што је брзо, то је кусо. (српски)

Во овој пример англиската и германската варијанта се пак најефектни поради краткоста, римата и истите клучни зборови. Во македонската пословица клучните зборови се сосема различни, долга е и не содржи рима, додека во српската имаме еден ист клучен збор брзо но иако е пократка од македонската, подолга е од англиската и германската варијанта. Сите варијанти ја пренесуваат пораката дека ако набрзина се прават работите, резултатот може да биде неповолен.

3. **Blood is thicker than water.** (English)

Blut ist dicker als Wasser. (German)

Крвта вода не бива. (македонски)

Крв није вода. (српски)

Во третиот пример ниту во една варијанта нема рима, најкратка е српската варијанта, а во сите имаме исти клучни зборови крв и вода, а во англиската и германската варијанта иста е и придавката во компаративна форма thicker и dicker, ако и глаголот во трето лице сегашно време is и ist. Пораката во сите варијанти е дека сродството е врска која е посила од другите.

4. A **friend** in need is a friend indeed. (English)

Freunde erkennt man in der Not. (German)

Пријателот се **познава** во **мака**. (македонски)

На муци се познају јунаци. (српски)

Англиската и српската варијанта од овој пример се највпечатливи бидејќи се одликуваат со рима којашто не е присутна во македонската и германската варијанта. Во претходните примери може да се забележи дека почесто постојат совпаѓања кај англиската и германската пословица. Во примеров клучните зборови мака и познава се исти кај македонската и српската пословица, додека во англиската и германската исти се зборовите пријател и потреба. Сепак, ако и кај другите наведени пословици, пораката која пословицата ја содржи е иста: вредноста на еден човек се гледа во тешки ситуации.

5. Out of sight, out of mind. (English)

Aus den Augen, aus dem Sinn. (German)

Далеку од очите, далеку од срцето. (македонски)

Далеко од очију, далеку од срца. (српски)

Кај пословиците под број 5 впечатливоста е зајакната со повторување на одредени зборови. Во овој пример постои и совпаѓање на клучни зборови – во македонската и српската варијанта целосно совпаѓање, а во англиската и германската не се исти само зборовите **sight** (вид) и **Augen** (очи). Пораката, се разбира, е иста во сите варијанти: се заборава оној кој е долго отсутен. Овде е интересно да се спомне дека во англискиот јазик постои и друга варијанта на оваа пословица која демонстрира поголема сличност во својата форма со македонската и српската варијанта: *Far from eye far from heart* отколку со германската, и во која сите зборови се исти во трите варијанти (англиска, македонска и српска).

Заклучок

Заклучокот којшто може да се изведе од оваа скромна бројка на анализирани пословици на четирите спомнати јазици од кои два се словенски а два германски, е дека тие треба повеќе да се воведат во наставата по странски јазици затоа што можат да ја зголемат мотивацијата на учениците/студентите за истражување на вредностите на културата кои се претставени со пословиците не само на јазикот цел, туку и на мајчиниот јазик.

Според Петерсон и Колтреин (2003) користењето на пословици, како начин да се истражува културата, исто така, обезбедува начин да се анализираат и стереотипите и погрешната перцепција на една култура, како и начин за студентите да ги истражуваат вредностите кои се често претставени во поговорките на нивната матична култура.

Примери на користење на пословици има во книгите за учење на јазик, но авторите на овој труд сметаат дека нивното присуство треба да се зголеми. Нашето искуство во воведувањето пословици во наставата покажува дека на студентите им се интересни и дека се подготвени да истражуваат за нивното потекло и еквивалентите во мајчиниот јазик. Така го збогатуваат својот речник

во двата јазика и го прошируваат знаењето за културолошките аспекти на говорителите на јазикот цел. Како што вели Рот (2009), оние кои учат странски јазик можат лесно да запаметат поговорки. Употребата на соодветна поговорка во вистински момент на студентите им дава огромно чувство на стручност и флуентност во странскиот јазик - нешто што имигрантите често се борат да го постигнат. Повторувањето поговорки на нов јазик, ја прикажува нивната интелигенција на изворните говорители на јазикот цел.

Универзалниот карактер на пословиците во временска и просторна смисла е дополнителен мотив за нивно воведување во наставата по странски јазици.

Референци

Латиница

- [1] Arora, S. L. (1984). The Perception of Proverbiality. *Proverbium: Yearbook of International Proverb Scholarship* 1, 1-38
- [2] Ciccarelli, A. (1996). Teaching culture through language: Suggestions for the Italian language class. *Italica*, 73(4), 563-576
- [3] Čabrić-Čiča, A. (2012). Analiza frazeologizama u udžbenicima njemačkog jezika. Ovaj rad je dio šireg istraživanja u okviru master teze Frazeologizmi u udžbenicima i mogućnosti njihove primjene odbranjene na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu 2012.g.)
- [4] DUDEN (1997): Redewendungen und sprichwortliche Redensarten. Band II.- Mannheim/Leipzig/Zurich;
- [5] Friedrich, W. (1976): Moderne deutsche Idiomatik. Alphabetisches Wörterbuch mit Definitionen und Beispiele. 2 neubearbeitete Auflage. Max Hueber Verlag. München;
- [6] Görner, H. (1979): Redensarten. Kleine Idiomatik der deutschen Sprache. 1 Auflage. VEB Bibliographisches Institut Leipzig;
- [7] Grundy, P.: Newspapers. Oxford University Press. Oxford. 1994 ISBN 0 19 437192 1
- [8] Peterson, E. & Coltrane, B. (2003). Second Language Teaching, Center for Applied Linguistics, ERIC Digest, EDO-FL-03-09 December 2003
- [9] Roth, E. H. (2009). Use Proverbs to Teach English and Provide Perspective. Retrieved on 20/02/2017 from <http://ezinearticles.com/?Use-Proverbs-to-Teach-English-and-Provide-Perspective&id=1869102>
- [10] Sowden, C. (2007). Culture and the Good Teacher in the English Language Classroom. In *ELT Journal*, vol. 61/4 pp. 304-310

Кирилица

- [1] Бенсон, М. (1978). Енглеско-српскохрватски речник, Просвета, Београд
- [2] Величковски, Б. (2001): Сид без малечки камчиња не стои. Пословични паралели. Институт за фолклор. Скопје;

- [3] Величковски, Б. (2009): Македонски пословици и поговорки. кн.73. Институт за фолклор „Марко Цепенков“. Скопје;
- [4] Милосављевић, Б. (2007). Енглеско-српски фразеолошки речник, Завод за уџбенике, Београд
- [5] Мургоски, З. (1994). Англиско-македонски речник на идиоми, Автор, Скопје
- [6] Мургоски, З. (1996). Македонско-англиски речник на идиоми, Автор, Скопје